

๒๗/๑๒/๖๓

๒๗

สถานภาพทางกฎหมายของชาวจีนในประเทศไทย

นายทวี ชีระวงศ์เสรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษิตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ.๒๕๑๒

000913

I 15748674

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....
.....

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

.....
.....

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

..... กรรมการ

..... กรรมการ

..... กรรมการ

..... กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย อาจารย์ อ่ำพน นະมาตร์

THE LEGAL STATUS OF THE CHINESE IN THAILAND

Mr.Thavi Theerawongseri

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Political Science

Department of Government

Graduate School

Chulalongkorn University

1973

หัวข้อวิทยานิพนธ์   สถานภาพทางกฎหมายของชาวจีนในประเทศไทย

ชื่อ   นายทวี   วีระวงศ์เสรี   แผนกวิชา   การปกครอง

ปีการศึกษา   ๒๕๑๕

บทคัดย่อ

ประเทศไทยและประเทศจีนมีความสัมพันธ์ติดต่อกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ ชาวจีนได้เดินทางเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทย ด้วยสาเหตุทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ เป็นเวลานานมาแล้ว การที่ประเทศไทยได้ให้การต้อนรับด้วยดีประจวบกับความสะดวกในการประกอบอาชีพ ทำให้ชาวจีนเข้ามาในจำนวนเพิ่มมากขึ้น จนกลายเป็นชนกลุ่มน้อย ที่ใหญ่ที่สุด ชาวจีนเหล่านี้ได้มีการติดต่อสัมพันธ์กับชาวไทยในค่านต่าง ๆ อย่างใกล้ชิดตลอดมา ทั้งนี้เพราะมีปัจจัยเอื้อหลายประการ การผสมกลมกลืนระหว่างชาวไทยและชาวจีน เป็นการผสมกลมกลืนที่ราบรื่นยิ่งกว่าประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคนี้ และโดยที่สภาพสังคมไทยได้เปิดโอกาสให้ชาวจีนเข้ามามีบทบาทในทางเศรษฐกิจของ ไทยเป็นอย่างมาก ซึ่งบางครั้งทำให้เกิดปัญหา รัฐบาลไทยจึงต้องดำเนินนโยบายและ มาตรการต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหานี้ มาตรการอย่างหนึ่งก็ได้แก่การประกาศใช้ระเบียบ กฎหมายต่าง ๆ เพื่อจัดระเบียบและควบคุมชาวต่างด้าว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนจีน

การศึกษาพิจารณาสถานภาพทางกฎหมายของชาวจีนในประเทศไทยนี้ แยกออกได้เป็นค่านต่าง ๆ คือ ค่านการเข้าเมืองและการได้สัญชาติ ค่านการเมือง ค่านเศรษฐกิจ และค่านสังคม ซึ่งได้มีลักษณะเปลี่ยนแปลงแตกต่างไปตามเหตุการณ์ ของการ เมืองภายในประเทศ และการ เมืองระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่า รัฐบาลได้เลือกใช้วิธีแก้ปัญหาวชาวจีนในประเทศไทย โดยการพยายามจัด วางมาตรการที่เป็นสายกลางเป็นการ เอื้ออำนวยให้ชาวจีนได้รวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของ สังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินนโยบายของรัฐบาลในการประกาศใช้ระเบียบ กฎหมายต่าง ๆ บางฉบับ ซึ่งมีลักษณะผิวเผินเป็นการบังคับกักกันนั้น แท้ที่จริง มีผลต่อ การผสมกลมกลืนชาวจีนในไทยโดยทางอ้อม และบางฉบับก็หวังให้เกิดผล เช่นนั้นโดยตรง

THESIS TITLE   The Legal Status of the Chinese in Thailand.
NAME   Thavi Theerawongseri   DEPARTMENT   Government
ACADEMIC YEAR   1972

ABSTRACT

Relationship between Thailand and China has existed since the ancient time. Economic motive is the main reason for the immigration of the Chinese into Thailand. Besides, the warm welcome and the accommodating occupation opportunity provided by the Thai Government help hasten the pace of this migration. And the Chinese now become the largest minority group in Thailand. These immigrant Chinese always maintain close relations with the Thai. This is attributable to many favorable factors. The assimilation between the native Thai and the domicile Chinese is more successful than the case in other countries in this region. Nevertheless, the Chinese dominant role in the national economy, made possible by the generous nature of Thai society, at times leads to serious problems. As a result, the Thai Government has to devise policies and impose regulations in an effort to tackle the troubles. One of the measures employed by the authority is through the legislation aiming at reorganizing and controlling all aliens among whom the Chinese happen to form the majority.

The study of the "Legal Status of the Chinese in Thailand" includes such important aspects as the immigration and naturalization, politics, economy, and society, all of which, the study reveals, are subject to shifts and changes as warranted by the prevailing domestic and international political atmosphere. Close scrutiny of the subject shows, however, that the Thai Government in its attempt to solve the Chinese problems by and large adopts moderate measures designed to ultimately integrate the Chinese into Thai society. Particularly, one finds that some laws and regulations, which superficially appear discriminating and restrictive, are in fact working indirectly to promote assimilation, while others are intended to achieve the same objective directly.

คำนำ

ปัญหาที่เกี่ยวกับชาวจีนในประเทศไทย ได้มีผู้ศึกษาค้นคว้าในแง่มุมต่าง ๆ กันไว้มาก
ทั้งนี้ เพราะชาวจีนในประเทศไทยนั้นได้เป็นกลุ่มชนที่มีขนาดใหญ่ และมีบทบาทในก้านต่าง ๆ ซึ่ง
มีผลสะท้อนต่อประเทศไทยอย่างไม่อาจจะหลีกเลี่ยงได้ สำหรับรัฐบาลไทยได้มีการดำเนินการ
การต่าง ๆ ในการสร้างความผสมกลมกลืนชาวจีนอย่างได้ผลที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในก้าน
ของการประกาศใช้ระเบียบกฎหมายต่าง ๆ ที่มีผลต่อสถานภาพทางกฎหมายของชาวจีน อันเป็น
จุดมุ่งหมายของการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านรองศาสตราจารย์ ดร. กระทบ
ทองธรรมชาติ ท่าน พ.ต.อ. พิบูลย์ กุลละวณิช ท่านอาจารย์ สมนึก ประยูรวงษ์ ท่านผู้ช่วย
ศาสตราจารย์ ดร. เขียน ชีระวิทย์ และ ท่านอาจารย์ อำนวย นมะนาคร์ ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้ควบคุม
การวิจัย และอาจารย์ผู้ตรวจวิทยานิพนธ์ทั้งห้าท่าน ซึ่งได้ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนโดยตรง
ให้วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ได้สำเร็จลง

อนึ่ง ผู้เขียนได้รับความช่วยเหลือจาก คุณเชาวน์ ศรียากย์ ในการช่วยตรวจค้นฉบับ
คุณวรสิทธิ์ โรจนพานิช คุณพิชิต โอบอ้อม คุณทองสุข อัครนิบุตร์ คุณวิชัย เปรมศรี คุณนงเยาว์
แดงเกษม และ คุณเกษม ศิริโค ที่ได้ช่วยควบคุมการพิมพ์และโรเนียวจนเป็นรูปเล่มขึ้นมา
นอกจากนี้ มิตรสหายทุกคนได้ให้กำลังใจและคำแนะนำ ซึ่งขอขอบคุณอย่างจริงใจไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ผู้เขียนขอกราบรำลึกถึงพระคุณของแหล่งศึกษาไว้ตลอดไป อันได้แก่ แผนกอิสระสื่อสาร
มวลชน และการประชาสัมพันธ์ และแผนกวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ตลอดจนห้องสมุดกลางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งผู้เขียนได้อาศัยค้นคว้าตลอดมา

ท้ายสุด ผู้เขียนขอขอบคุณสภาวิจัยแห่งชาติ ที่ได้กรุณามอบทุนอุดหนุนการวิจัยวิทยานิพนธ์
เรื่องนี้ ให้เป็นจำนวนเงิน ๒,๐๐๐ บาท.

ทวี ชีระวงศ์เสรี

๑ เมษายน ๒๕๑๖

คำนำ

ปัญหาที่เกี่ยวกับชาวจีนในประเทศไทย ได้มีผู้ศึกษาค้นคว้าในแง่มุมต่าง ๆ กันไว้มาก
ทั้งนี้ เพราะชาวจีนในประเทศไทยนั้นได้เป็นกลุ่มชนที่มีขนาดใหญ่ และมีบทบาทในด้านต่าง ๆ ซึ่ง
มีผลสะท้อนต่อประเทศไทยอย่างไม่อาจจะหลีกเลี่ยงได้ สำหรับรัฐบาลไทยได้มีการดำเนินมาตร-
การต่าง ๆ ในการสร้างความผสมกลมกลืนชาวจีนอย่างได้ผลที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้าน
ของการประกาศใช้ระเบียบกฎหมายต่าง ๆ ที่มีผลต่อสถานภาพทางกฎหมายของชาวจีน อันเป็น
จุดมุ่งหมายของการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านรองศาสตราจารย์ ดร. กระทบ
ทองธรรมชาติ ท่าน พ.ต.อ. พิบูลย์ กุลละวณิช ท่านอาจารย์ สมนึก ประยูรวงษ์ ท่านผู้ช่วย
ศาสตราจารย์ ดร. เขียน ชีระวิทย์ และ ท่านอาจารย์ อ้วน นະมาคร์ ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้ควบคุม
การวิจัย และอาจารย์ผู้ตรวจวิทยานิพนธ์ทั้งห้าท่าน ซึ่งได้ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนโดยตรง
ให้วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ได้สำเร็จลง

อนึ่ง ผู้เขียนได้รับความช่วยเหลือจาก คุณเชาวน์ ศรียากย์ ในการช่วยตรวจค้นฉบับ
คุณวรสิทธิ์ โรจนพานิช คุณพิชิต โอบอ้อม คุณทองสุข อัครนิบุตร์ คุณวิชัย เปรมศรี คุณนงเยาว์
แดงเกษม และ คุณเกษม ศิริโต ที่ได้ช่วยควบคุมการพิมพ์และโรเนียวจนเป็นรูปเล่มขึ้นมา
นอกจากนี้ มิตรสหายทุกคนได้ให้กำลังใจและคำแนะนำ ซึ่งขอขอบคุณอย่างจริงใจไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ผู้เขียนขอกราบรำลึกถึงพระคุณของแหล่งศึกษาไว้ตลอดไป อันได้แก่ แผนกอิสระสื่อสาร
มวลชน และการประชาสัมพันธ์ และแผนกวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ตลอดจนห้องสมุดกลางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งผู้เขียนได้อาศัยค้นคว้าตลอดมา

ท้ายสุด ผู้เขียนขอขอบคุณสภาวิจัยแห่งชาติ ที่ได้กรุณามอบทุนอุดหนุนการวิจัยวิทยานิพนธ์
เรื่องนี้ ให้เป็นจำนวนเงิน ๒,๐๐๐ บาท.

ทวี ชีระวงศ์เสรี

๑ เมษายน ๒๕๑๖

บทคัดย่อภาษาไทย.....	๗.
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๗.
คำนำ.....	๗.
บทนำ	
ความสำคัญของเรื่อง.....	๑
ความมุ่งหมายในการศึกษา.....	๔
ขอบเขตการศึกษา.....	๔
การเสนอเรื่อง.....	๕
บทที่ ๑	
ประวัติความเป็นมาของชาวจีนในประเทศไทย.....	๗
๑.๑ ความสัมพันธ์ระหว่างไทย - จีน.....	๗
๑.๒ การเดินทางออกนอกประเทศของชาวจีน.....	๘
๑.๓ ลักษณะสังคมของชาวจีนในประเทศไทย.....	๑๐
๑.๓.๑ การจำแนกกลุ่มชาวจีน.....	๑๐
๑.๓.๒ สาเหตุการอพยพมาไทยของชาวจีน.....	๑๑
๑.๔ สังคมชาวจีนในสมัยกรุงสุโขทัย - กรุงศรีอยุธยา.....	๑๓
๑.๕ สังคมชาวจีนในสมัยกรุงศรีอยุธยา - กรุงธนบุรี.....	๑๔
๑.๖ สังคมชาวจีนในสมัยกรุงธนบุรี - กรุงรัตนโกสินทร์ (รัชกาลที่ ๑ - ๔).....	๑๗
๑.๗ สังคมชาวจีนในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (รัชกาลที่ ๕).....	๑๘
๑.๘ สังคมชาวจีนในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (รัชกาลที่ ๖).....	๒๑
๑.๘ สังคมชาวจีนในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (รัชกาลที่ ๗).....	๒๔
๑.๑๐ สังคมชาวจีนสมัยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองถึงปัจจุบัน.....	๒๕
๑.๑๑ สรุป.....	๓๑

บทที่ ๒	การได้รับสิทธิของชาวจีนในประเทศไทย.....	๓๒
๒.๑	วิวัฒนาการของสิทธิมนุษยชน.....	๓๒
๒.๒	สิทธิของชาวต่างด้าวในประเทศไทย.....	๓๓
๒.๓	สิทธิของชาวจีนในการเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย.....	๓๔
๒.๓.๑	สิทธิในการเข้าเมืองในอดีต.....	๓๔
๒.๓.๒	สิทธิในการเข้าเมืองในปัจจุบัน.....	๓๔
	๒.๓.๒.๑ การกำหนดจำนวน.....	๓๔
	๒.๓.๒.๒ การกำหนดคุณสมบัติ.....	๔๐
	๒.๓.๒.๓ การกำหนดเงินค่าธรรมเนียม.....	๔๑
๒.๔	สิทธิของชาวจีนในการได้รับสัญชาติไทย.....	๔๔
๒.๔.๑	สิทธิในการได้รับสัญชาติไทยในอดีต.....	๕๐
๒.๔.๒	สิทธิในการได้รับสัญชาติไทยในปัจจุบัน.....	๕๔
๒.๕	สรุป.....	๖๓
บทที่ ๓	สิทธิทางการเมือง.....	๖๔
๓.๑	สิทธิทางการเมืองของชาวจีนในประเทศไทย.....	๖๖
๓.๒	ระบอบศักดินา.....	๖๖
๓.๓	ระบอบท้องถิ่น.....	๖๘
	๓.๓.๑ องค์การบริหารส่วนตำบล.....	๖๘
	๓.๓.๒ สุขาภิบาล.....	๖๘
	๓.๓.๓ เทศบาล.....	๗๐
	๓.๓.๔ องค์การบริหารส่วนจังหวัด.....	๗๓
๓.๔	ระบอบประเทศ.....	๗๖
	๓.๔.๑ สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา.....	๗๖
	๓.๔.๒ การจัดตั้งพรรคการเมือง.....	๗๘

๓.๕ ข้อพิจารณาในค่านิยมที่ต่าง ๆ ๘๒

    ๓.๕.๑ สัญชาติ..... ๘๒

    ๓.๕.๒ การศึกษา..... ๘๓

    ๓.๕.๓ การรับราชการทหาร..... ๘๔

    ๓.๕.๔ การรับราชการต่าง ๆ ๘๕

    ๓.๕.๕ การมีภูมิฐานะ..... ๘๕

๓.๖ สรุป..... ๘๕

บทที่ ๔ สิทธิคามเศรษฐกิจ..... ๘๑

๔.๑ สิทธิคามเศรษฐกิจของชาวจีนในประเทศไทย..... ๘๒

๔.๒ กานการพาณิชย์..... ๘๕

๔.๓ กานการประกอบอาชีพ..... ๘๕

    ๔.๓.๑ มาตรการในคานอื่น ๆ ๑๐๑

    ๔.๓.๒ มาตรการควบคุมในคานการประกอบอาชีพ..... ๑๐๓

๔.๔ กานการเข้ารับราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ..... ๑๑๓

๔.๕ กานการแรงงาน..... ๑๒๔

๔.๖ กานการถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน..... ๑๒๓

๔.๗ สรุป..... ๑๓๔

บทที่ ๕ สิทธิคามสังคม..... ๑๓๖

๕.๑ สิทธิคามความคุ้มครองป้องกัน..... ๑๓๗

๕.๒ สิทธิคามการตั้งถิ่นฐานที่อยู่..... ๑๓๘

๕.๓ สิทธิคามการศึกษา..... ๑๔๓

๕.๔ สิทธิคามการนับถือศาสนา..... ๑๔๘

๕.๕ สิทธิคามการจักตั้งสมาคม..... ๑๕๒

๕.๖ สิทธิคามการตั้งชื่อและนามสกุล..... ๑๕๓

๕.๗ สิทธิคามวัฒนธรรม..... ๑๖๐

๕.๘ สิทธิคามอื่น ๆ ทางสังคม..... ๑๖๓

๕.๙ สรุป..... ๑๖๓

บทที่ ๖ สรุป และความคิดเห็น ๑๖๘

บรรณานุกรม..... ๑๗๗

ภาคผนวก..... ๒๑๓

ประวัติผู้เขียน..... ๒๑๘

